

A photograph of a savanna landscape. In the foreground, there is a large, dark tree with many thin, light-colored branches. The ground is reddish-brown and covered with sparse, dry grass and small shrubs. In the background, there is a flat horizon line under a bright blue sky with scattered white clouds.

Steppen en savannen

Ferry Siemensma

minder direct zonlicht op en blijven koeler, waardoor ze minder water verliezen. Ook hebben de bladeren een dikke, wasachtige laag waardoor ze bijna geen water verdampen.

Sommige bomen en struiken, zoals de acacia, hebben vlijmscherpe stekels. Hiermee beschermen ze hun bladeren tegen grazers.

Behalve tegen giraffen. Met hun lange dunne tong kunnen die de bladeren tussen de stekels uitplukken.

De baobab is met zijn dikke stam een opvallende verschijning op de savanne. Hij wordt ook apenbroodboom genoemd, omdat apen de vruchten eten.

Roofdieren zijn vaak goed gecamoufleerd. Tijgers vallen met hun gestreepte vacht nauwelijks op als ze door het lange savannegras sluipen. Luipaarden kunnen rustig in de schaduw van een boom liggen, dankzij hun gevlekte vacht. En leeuwen kunnen met hun geelbruine vacht haast ongezien in open gebied rondlopen. Duidelijk zichtbaar zijn in veel savannen de hoge termietenheuvels. Het zijn nesten van termieten, insecten die wel wat lijken op witte blinde mieren. De heuvels hebben een bijzonder ventilatiesysteem. Overdag zorgt dat voor koelte en 's nachts houdt het warmte vast. Termieten leven ondergronds. Ze voeden zich daar met dode planten en met hout.

Branden

Ook vuur speelt een belangrijke rol in het voortbestaan van de savannen. Natuurlijke branden ontstaan vooral in de droge tijd door blikseminslag. Doordat het vuur verdorde planten omzet in as, wordt de bodem verrijkt met voedingsstoffen. Door deze stoffen kunnen grassen in de regentijd sneller groeien.

Het vuur verbrandt ook zaden van bomen en zorgt er zo voor dat de savanne niet dichtgroeit met bos. Veel bomen op de savanne hebben een dikke kurkachtige schors die de stam beschermt tegen vuur. Voor dieren zijn de branden vaak fataal. Grote dieren slagen er nog wel in om weg te komen, maar kleine dieren worden vaak het slachtoffer.

TIP

Wil je een savanne of steppe zien zonder een verre reis te maken? Ga dan naar een van de dierentuinen in Nederland of België. Daar hebben ze vaak een terrein met grasland en de bijbehorende dieren. Zoals Burgers Zoo in Arnhem, GaiaZOO in Kerkrade, Blijdorp in Rotterdam of de ZOO in Antwerpen.

Akkerbouw

Veel steppegrond is voor akkerbouw de beste grond die een boer zich maar kan wensen: de grond is luchtig en niet te hard, heel vruchtbaar en houdt vocht goed vast. Hongaarse boeren hebben het grootste deel van de poesta veranderd in landbouwgebied, ondanks het droge klimaat op de steppe. Dit is gelukt dankzij **irrigatie**, ze hebben water naar de akkers gepompt. Dat is ook gebeurd in andere delen van de Euraziatische steppen. Zo wordt er tegenwoordig in Oekraïne enorm veel tarwe, gerst, rogge en koolzaad verbouwd.

De Great Plains in Noord-Amerika zijn deels nog grasland, maar er wordt zoveel graan verbouwd dat het gebied ook bekend staat als de graanshuur van de wereld. Diep onder de grond ligt de Ogallala-aquifer. Een enorme watervoorraad die wordt opgepompt voor irrigatie. Grote ronddraaiende sproeiers verdelen het water over de akkers.

Ook op de savannen wordt steeds meer land gebruikt voor het verbouwen van gewassen, zoals maïs, sorghum, gierst en katoen, en in sommige gebieden suikerriet en pinda's.

Mijnbouw en toerisme

Veel savannegebieden, zoals in Afrika, bevatten rijke voorraden aan grondstoffen, waaronder goud, diamanten, bauxiet, uranium en olie. Ook in steppegebieden liggen vaak waardevolle grondstoffen verborgen. In mijnen halen ze deze grondstoffen naar boven. Zoals op de Patagonische steppe in Argentinië en de Euraziatische steppen.

Een groot deel van de Noord-Amerikaanse prairies is omgeploegd en veranderd in uitgestrekte graanvelden. >

Niet alleen mijnbouw zorgt voor werkgelegenheid. Savannen en steppen trekken jaarlijks miljoenen toeristen vanwege hun bijzondere landschappen en wilde dieren. Toeristen gaan op safari, bewonderen dansende Masai-krijgers of overnachten in een Mongoolse yurt. Dit toerisme biedt werk aan de lokale bevolking, bijvoorbeeld in hotels, restaurants en souvenirwinkels.

Lijkt het je wat, op safari naar de leeuwen, olifanten en giraffen in Afrika? Of wil je liever kangoeroes of lama's in het wild zien? Al deze dieren leven in gebieden die we steppen en savannen noemen. Voor een steppe kun je al in Spanje of Hongarije terecht, maar voor savannen moet je naar de tropen. Dat er zoveel dieren voorkomen, komt doordat deze landschappen natuurlijke graslanden zijn. Hoewel grote delen nu worden gebruikt voor veeteelt en akkerbouw, is een aantal van deze graslanden beschermd natuurgebied.

